

:

Laboratorní příručka_biochemie, hematologie, imunologie

Zpracoval:	Martin Berdych (473645)
Přezkoumal:	Barbora Štěpaníková (280845), Iva Bártů (341993), David Benda (373591), Miroslava Iblová (282173), Jana Králová (599022), Jiří Plíšek (483890), Veronika Seidlová (277393), Eva Zouharová (275518)
Schválil:	Iva Bártů (341993)

Změnový protokol: Nový dokument

Obsah

1. Úvod	4
2. Informace o laboratořích	4
2.1. Důležité údaje, kontakty	4
2.2. Zaměření laboratoře, spektrum nabízených služeb	7
2.3. Organizace laboratoře, vnitřní členění	10
3. Žádanky, objednání vyšetření	10
3.1 Identifikace pacienta na žádance a vzorku	12
3.2 Požadavky na statimová vyšetření	12
3.3 Opakovaná a dodatečná vyšetření	12
4. Odběr biologického materiálu	13
4.1 Kapilární krev	13
4.2 Žilní krev	14
4.3 Srážlivá krev, sérum	17
4.4 Nesrážlivá krev	17
4.5 Moč ranní, jednorázový odběr	17
4.6 Sbíraná moč	17
4.7 Stolice	18
5. Nezbytné operace se vzorkem, stabilita, uchování vzorků po odběru	18
6. Transport biologického materiálu	19
7. Příjem vzorků do laboratoře	19
7.1 Kritéria pro přijetí nebo odmítnutí vzorku/objednávky vyšetření	20
7.2 Základní informace k bezpečnosti při práci se vzorky	21
8. Laboratorní vyšetření	21
9. Vydávání výsledků a komunikace s laboratoří	21
9.1 Způsob vydávání výsledků	21
9.2 Hlášení výsledků v kritických intervalech	22
9.3 Typy nálezů a laboratorních zpráv	24
9.4 Informace o formách vydávání výsledků	25
9.5 Konzultační činnosti	27
9.6 Změny výsledků a nálezů	27

9.7	Intervaly od dodání vzorků do vydání výsledků	27
10.	Řešení stížností a pochval	28
11.	Vydávání potřeb laboratoří	29
12.	Zkratky.....	29
13.	Přílohy.....	30
14.	Související dokumenty	30

1. Úvod

Laboratorní příručka je průvodce dostupnými laboratorními službami poskytovanými subjektem Unilabs Diagnostics k.s., Laboratoře Čechy a její snahou je přispět ke kvalitnímu využívání těchto služeb. Byla zpracována v souladu s požadavky normy ČSN EN ISO 15189 ed. 3:2023 a doporučení Odborných lékařských společností při ČLS JEP datového standardu MZ ČR.

Laboratorní příručka je k dispozici na internetových stránkách laboratoří www.unilabs.cz a je součástí řízené dokumentace laboratoře.

2. Informace o laboratořích

Laboratoře klinické biochemie, hematologie a imunologie, Unilabs Diagnostics k. s., Laboratoře Čechy mají zaveden systém řízení kvality dle ČSN EN ISO 15189:ed.3:2023.

Laboratoře jsou součástí zdravotnické skupiny Unilabs Diagnostics k. s.

Unilabs Diagnostics k.s. Laboratoře Čechy jsou akreditované ČIA jako subjekt č. 8030.

Osvědčení o akreditaci je umístěno na stránkách www.unilabs.cz.

2.1. Důležité údaje, kontakty

Obchodní firma:	Unilabs Diagnostics k. s.
Zápis organizace:	Městský soud v Praze, oddíl A, složka 76193
IČ:	604 70 488
Za společnost jednají:	Bc. Kamil Doležel, Ing. Iveta Kučerová, Josef Danda, Ing. Michal Berg, MBA
Sídlo společnosti:	Praha 6, Evropská 2589/33B, PSČ 160 00
Bankovní spojení:	UniCredit Bank, č. účtu: 522871006/2700
Ředitelka laboratoří pro oblast západ:	Gabriela Leitkepová
Telefonní spojení:	255 775 208
E-mail:	gabriela.leitkepova@unilabs.com

Jednotlivé laboratoře:

Laboratoř Hadovka – oddělení klinické biochemie a hematologie	
Adresa laboratoře:	Praha 6, Evropská 2589/33B, PSČ 160 00
Vedoucí laboratoře:	RNDr. Iva Bártů, Ph.D.
Zástupce vedoucí laboratoře:	MUDr. Tomáš Franěk, Ph.D.
Konzultace:	MUDr. Tomáš Franěk, Ph.D. - biochemie

	prof. RNDr. Varvara Jechová, DrSc. – biochemie Ing. Petra Hoskovcová - biochemie RNDr. Iva Bártů, Ph.D. – hematologie
Vrchní laborantka:	Renata Hamplová
Telefonní spojení:	Callcentrum Hadovka: 255 775 250 / 255 Klientské centrum Unilabs Diagnostics k. s.: 800 737 383
E-mail:	klienti@unilabs.com
Provozní doba:	Po-Pá 7:00 – 20:00 hod.; So: 7:00 – 15:00
Svozová služba Unilabs Diagnostics k.s.	
Kontaktujte pro:	svoz vzorků, odpadu, prádla, rozvozu výsledků, odběrového materiálu a žádanek
Kontakt:	Lucie Chvojková tel: 739 603 619

Laboratoř Hadovka – oddělení centrálního příjmu	
Adresa laboratoře:	Praha 6, Evropská 2589/33B, PSČ 160 00
Vedoucí laboratoře:	Mgr. Veronik Kadleček Macháčová
Vrchní příjmu:	Radka Ryvolová
Telefonní spojení:	Callcentrum Hadovka: 255 775 250 / 255 Klientské centrum Unilabs Diagnostics k. s.: 800 737 383
E-mail:	klienti@unilabs.com
Provozní doba:	Po-Pá 7:00 – 20:00 hod.; So: 7:00 – 15:00
Svozová služba Unilabs Diagnostics k.s.	
Kontaktujte pro:	svoz vzorků, odpadu, prádla, rozvozu výsledků, odběrového materiálu a žádanek
Kontakt:	Lucie Chvojková tel: 739 603 619

Laboratoř Hadovka – oddělení klinické imunologie a alergologie	
Adresa laboratoře:	Praha 6, Evropská 2589/33B, PSČ 160 00
Vedoucí laboratoře:	Mgr. David Benda
Zástupce vedoucí laboratoře:	RNDr. Hana Miksová
Konzultace:	Mgr. David Benda RNDr. Hana Miksová

Vrchní laborantka:	Lenka Králová
Telefonní spojení:	Callcentrum Hadovka: 255 775 250 / 255 Klientské centrum Unilabs Diagnostics k. s.: 800 737 383
E-mail:	klienti@unilabs.com
Provozní doba:	Po-Pá 8:00 – 16:00 hod.
Svozová služba Unilabs Diagnostics k.s.	
Kontaktujte pro:	svoz vzorků, odpadu, prádla, rozvozu výsledků, odběrového materiálu a žádanek
Kontakt:	Lucie Chvojková tel: 739 603 619

Laboratoř Hradec Králové	
Adresa laboratoře:	Jeronýmova 750/1, 500 02 Hradec Králové
Vedoucí laboratoře:	RNDr. Jiří Plíšek, PhD.
Vrchní laborantka:	Jitka Leiskeová
Telefonní spojení:	461 809 630, 461 809 650
E-mail:	klienti@unilabs.com
Provozní doba:	Po-Pá 7:00 – 15:30 hod.
Svozová služba Unilabs Diagnostics k.s.	
Kontaktujte pro:	svoz vzorků, odpadu, prádla, rozvozu výsledků, odběrového materiálu a žádanek
Kontakt:	Michal Pokorný tel: 602 324 772

Laboratoř Louny	
Adresa laboratoře:	Pod Nemocnicí 2503, 440 01 Louny
Manažer laboratoří:	Ing. Josef Kubiš
Vedoucí laboratoře:	MUDr. Miroslava Iblova
Konzultace:	klinická biochemie: Ing. Hlaváč, Ing. Zouharová, hematologie: MUDr. Iblova
Vrchní laborantka:	Kateřina Kožíšková
Telefonní spojení:	415 620 372, 721 141 752, 415 620 360 pohotovost
E-mail:	klienti@unilabs.com
Provozní doba:	Po-Pá 6:00 – 17:00 hod.
Svozová služba Unilabs Diagnostics k.s.	

Kontaktujte pro:	svoz vzorků, odpadu, prádla, rozvozu výsledků, odběrového materiálu a žádanek
Kontakt:	Veronika Malčíková tel: 730 850 589

Laboratoř Teplice	
Adresa laboratoře:	Lípová 738, 415 01 Teplice
Manažer laboratoří:	Ing. Josef Kubiš
Vedoucí laboratoře:	Mgr. Jana Králová
Konzultace:	klinická biochemie: MUDr. Hálová, Ing. Kubiš hematologie: Mgr. Králová, Ing. Kubiš
Vrchní laborantka:	Šárka Zaykova
Telefonní spojení:	416 419 755
E-mail:	klienti@unilabs.com
Provozní doba:	Po-Pá 7:00 – 15:30 hod.; pohotovost 15:30-21:00
Svozová služba Unilabs Diagnostics k.s.	
Kontaktujte pro:	svoz vzorků, odpadu, prádla, rozvozu výsledků, odběrového materiálu a žádanek
Kontakt:	Veronika Malčíková tel: 730 850 589

Klientské centrum a objednání na OGTT

800 737 383
klienti@unilabs.comPO-PÁ 7:00–16:30
SOBOTA 9:00–15:00

Přenos elektronických výsledků

Výsledky laboratorních vyšetření jsou pro lékaře bezplatně dostupné na požádání i elektronickým přenosem dat formou zabezpečeného protokolu do ambulantního software. Výsledky většiny vyšetření jsou tak dostupné v okamžiku jejich vydání a přiřazují se podle použitého počítačového ambulantního programu do elektronických záznamů pacienta.

Podpora e-komunikace klientů: elab@unilabs.com, +420 255 775 216

pondělí-pátek: 8:30 - 16:00 hod **Zaměření laboratoře, spektrum nabízených služeb**

Laboratoř klinické biochemie a hematologie provádí vyšetření v oblastech klinické biochemie, imunochemie, hematologie a sérologie humánního a veterinárního

biologického materiálu. Laboratorní vyšetření jsou prováděna dle správné laboratorní praxe a metodami, které jsou v souladu s vývojem současné laboratorní diagnostiky.

Laboratoř klinické alergologie a imunologie provádí vyšetření biologického materiálu základními a specializovanými testy v oblasti klinické imunologie a alergologie, antiinfekční sérologie. Služby laboratoře zahrnují distribuci výsledků a poradenskou činnost se zřetelem na etiku a s ohledem na péči o pacienta. Výsledky jsou vydávány a distribuovány dle potřeb žadatelů o vyšetření.

Lhůty dodání výsledků vyšetření jsou uvedeny v *Seznamu vyšetření*, který je k dispozici na webových stránkách laboratoří (<http://www.unilabs.cz>).

U většiny rutinních vyšetření v oblasti biochemie a hematologie jsou výsledky k dispozici již v den přijetí vzorku do laboratoře (v elektronické formě). U statimových vyšetření jsou výsledky sděleny lékaři telefonicky do 2 hodin od přijetí materiálu do laboratoře. Lhůty pro dodání imunologických výsledků vyšetření jsou uvedeny v *Seznamu vyšetření*.

Odborní pracovníci laboratoře na vyžádání konzultují výsledky vyšetření s lékaři.

Statimová vyšetření

Postup řešení statimového vyšetření je popsán v kapitole [3.2 Požadavky na statimová vyšetření](#). Oddělení klinické imunologie a alergologie statimová vyšetření neprovádí.

Odběr biologického materiálu

Odběr žilní a kapilární krve je prováděn v odběrových místech Společnosti Unilabs Diagnostics k. s. Adresy odběrových míst a jejich otevírací doby jsou uvedeny na webových stránkách <http://www.unilabs.cz/odberova-pracoviste>. V případě dotazů ohledně odběrů biologického materiálu volejte Call centrum Unilabs Diagnostics k. s., 800 737 383.

Laboratorní vyšetření zajišťované prostřednictvím smluvních laboratoří

Vyšetření, která si žadatel objedná, a která daná laboratoř neprovádí, jsou realizována přednostně v ostatních laboratořích Společnosti Unilabs Diagnostics k. s., případně odeslána do smluvních laboratoří. O zaslání vzorku do smluvní laboratoře je žadatel informován na Výsledkovém listě. Výsledek vyšetření ze smluvní laboratoře distribuuje lékaři smluvní laboratoř. V případě dotazů ohledně vyšetření ve smluvní laboratoři volejte Call centrum Unilabs Diagnostics k.s., 800 737 383.

Reaktivní výsledky vyšetření pro diagnostiku HIV/AIDS a syfilis jsou dle požadavků legislativy confirmovány v NRL SZÚ.

Výdej materiálu

Pro své zákazníky poskytuje Společnost Unilabs Diagnostics k. s. odběrový materiál a žádanky. Materiál je zákazníkům dodáván prostřednictvím řidičů svozové služby. V

případě požadavků na odběrový materiál a žádanky kontaktujte přímo řidiče svozové služby, nebo sklad konkrétní laboratoře.

Logistika, svoz

Svoz biologického materiálu, odpadů, distribuci výsledků, odběrového materiálu a žádanek zajišťuje pro zákazníky Útvar Logistiky Společnosti Unilabs Diagnostics k. s. V případě požadavků na svoz nebo rozvoz kontaktujte Vedoucího řidiče dané laboratoře.

Přístrojové vybavení

K provedení klasických i speciálních biochemických a hematologických vyšetření jsou využívány analyzátory:

Hadovka - oddělení klinické biochemie a hematologie

Atellica Solution a dopravník Aptio, D-100, Cobas Pro, Alifax TEST1, Atellica 1500, Sysmex XN-9100, Sysmex CA 2500, Access 2, Hydrasis, Capilaris, Optilite, Automate 2550, Osmostation OM6060, Biosen S line, IH500

Hadovka - oddělení klinické imunologie a alergologie

Navios, Aquios, EUROLabWorkstation, Immulite xPi, Phadia 250, Alegria, Chorus, Spectra, HydroFlex, BlueDiver, Roboblot, Q processor, Q smart, Helmed, Helios IFA, Liason XL

Hradec Králové

Atellica Solution SCI, Atellica UAS 1500, Bio-Rad D10, Sysmex CS2500, Mindray BC-6200, Alifax Roller 20LC

Louny

Atellica Solution SCI, Atellica UAS 1500, Bio-Rad Variant II Turbo, Rapidlab 348 ex, Sysmex CS2500, Sysmex XN1000, Swing a Saxo

Teplice

Atellica Solution SCI, Atellica Solution CI, Atellica 1500, Bio-Rad D10, Sysmex CS2500, Sysmex XN1000

Ochrana osobních údajů

V souladu s požadavky § 18 odst. 2 zákona č. 101/2000 Sb. o ochraně osobních údajů ve znění pozdějších předpisů a v souladu s Nařízením Evropského parlamentu a rady (EU) 2016/679 (GDPR - Obecné nařízení o ochraně osobních údajů) oznamují laboratoře Unilabs Diagnostics k.s., Laboratoře Čechy svým zákazníkům, že zpracovávají osobní údaje pacientů podle zákona č. 372/2011 Sb. o zdravotních službách, ve znění pozdějších předpisů.

2.3. Organizace laboratoře, vnitřní členění

Hadovka

Laboratoř Hadovka sídlí spolu s Laboratoří klinické mikrobiologie a Laboratoří klinické imunologie a alergologie v administrativní budově Office Park Hadovka, Evropská 2589/33B, Praha 6.

Vstup do prostor laboratoří Hadovka je možný pouze přes recepci objektu. Cizí pracovníci se mohou v prostorách laboratoře pohybovat pouze pod dohledem pracovníků laboratoře.

Hradec Králové

Laboratoř Hradec Králové sídlí v budově polikliniky 1 na adrese Jeronýmova 750, Hradec Králové 2. Vstup do prostor laboratoře je povolen pouze pracovníkům laboratoře a pracovníkům vedení Unilabs Diagnostics k.s. Jiné osoby (servisní technici, údržba) se mohou v prostorách laboratoří pohybovat pouze pod dohledem pracovníků laboratoře. Vstup do prostor laboratoře je bezbariérový, v přízemí budovy.

Louny

Laboratoř Louny sídlí ve 3. patře (chodba C) v budově Polikliniky Louny na adrese Pod Nemocnicí 2503, Louny. Vstup do prostor laboratoře je povolen pouze pracovníkům laboratoře a pracovníkům vedení Unilabs Diagnostics k.s. Jiné osoby (servisní technici, údržba) se mohou v prostorách laboratoří pohybovat pouze pod dohledem pracovníků laboratoře. Vstup do prostor laboratoře je bezbariérový.

Teplice

Laboratoř Teplice sídlí v přízemí budovy Lázeňského domu Jirásek na adrese Lípová 738, Teplice. Vstup do prostor laboratoře je povolen pouze pracovníkům laboratoře a pracovníkům vedení Unilabs Diagnostics k.s. Jiné osoby (servisní technici, údržba) se mohou v prostorách laboratoří pohybovat pouze pod dohledem pracovníků laboratoře. Vstup do prostor laboratoře je bezbariérový.

3. Žádanky, objednání vyšetření

Formuláře žádanek v **elektronické formě** jsou k dispozici ke stažení na webových stránkách (<http://www.unilabs.cz>).

Formuláře žádanek v **papírové formě** lze objednat u řidiče svozové služby.

Vyplněná a do laboratoře zaslaná žádanka je považována za **objednávku laboratorního vyšetření**.

Žádáme proto o pečlivé a čitelné vyplňování žádanek!!!**Povinné údaje žádanky**

- Jméno, příjmení, platné rodné číslo (číslo pojištění), číslo pojištění u cizinců
- Datum narození pacienta
- Pohlaví pacienta
- Číselný kód zdravotní pojišťovny vyšetřovaného nebo označení SAMOPLÁTCE
- Klinická diagnóza onemocnění dle MKN klasifikace
- Identifikace objednatele a kontaktní informace (podpis lékaře, jméno lékaře, oddělení, zdr. zařízení, IČZ, IČP, IČO, odbornost)
- Pro hlášení kritických hodnot a výsledků statimových vyšetření i dostupné telefonní číslo
- Objednaná vyšetření (vázaná k odebranému vzorku)
- Datum a čas odběru vzorků (vždy!) a čas separace
- Druh primárního vzorku
- Vyplnění kolonky pro volbu vyšetření STATIM
- Adresu bydliště vyšetřované osoby

Doplňující údaje žádanky

- Užívané léky (ATB, antikoagulační léčba atd.)
- Ostatní diagnózy
- Celkový počet objednaných vyšetření

Při požadavku určitých vyšetření je nutno uvést i některé další údaje – např. výšku a hmotnost (výpočet clearance kreatininu korigované na povrch těla), délku sběrného období a event. množství moče (vyšetření ze sbírané moče) atd.

V případě vyšetření pro pacienta samoplátce, který je odebírán v ordinaci lékaře a je vyžadována faktura, je nezbytné na žádanku uvést adresu, na kterou se provede fakturace.

Laboratoře žádají všechny ordinující lékaře, aby žádanky orazítkovali razítkem s aktuálním IČP, pokud se jedná o lůžkové oddělení, nesmí být použito razítko s IČP ambulance (způsobilo by to problém v účtování výkonů agregovaných do ošetrovacího dne).

Při nedodání povinných údajů má laboratoř možnost žádanku odmítnout. Kritéria pro odmítnutí jsou zaznamenána v kapitole [7.1 Kritéria pro přijetí nebo odmítnutí vzorku](#).

Laboratoř nesmí přijmout žádanku s razítkem lékaře odbornosti 002 (pracoviště praktického lékaře pro děti a dorost) nebo 301 (pracoviště pediatrie) u pacientů ve věku 19 let a starších.

3.1 Identifikace pacienta na žádance a vzorku

Identifikace pacienta na žádance a odebraném vzorku musí být shodná. Každá zkumavka (odběrová nádobka) je popsána ručně či označena štítkem a musí vždy obsahovat minimálně tyto údaje:

- příjmení pacienta
- číslo pojištěnce nebo rodné číslo nebo datum narození
- u novorozence datum narození
- u stanovení krevní skupiny – jméno, příjmení a rodné číslo

3.2 Požadavky na statimová vyšetření

Požadavky na laboratorní vyšetření označené jako urgentní (STATIM) se realizují přednostně. Doba od přijetí do zpracování vzorku je 2 hodiny a lékař je o výsledku vyšetření informován telefonicky.

Žádanka pro statimové vyšetření musí být zřetelně označená, a to buď vypsáním slova „STATIM“ na žádanku anebo zaškrtnutím předtištěného okénka STATIM na žádance. Tato skutečnost by měla být dále sdělena pracovníkovi svozové služby, který následně předá informaci v laboratoři. Je vhodné uvést údaj o telefonním čísle, na které se výsledky vyšetření hlásí.

Prováděná statimová vyšetření jsou uvedena v příloze laboratorní příručky u jednotlivých metod.

Standardně prováděná statimová vyšetření jsou: Urea, Kreatinin, Na, K, Cl, Ca, P, Bilirubin celkový, Bilirubin konjugovaný, ALT, AST, GGT, ALP, Amyláza (sérum, moč), Glukóza, CRP, Troponin, CK, hCG, KO, KO+DIF, Quick, APTT, D-dimery, Moč chemicky + sediment.

3.3 Opakovaná a dodatečná vyšetření

Provedení opakovaných a dodatečných vyšetření na žádost lékaře je omezeno stabilitou zpracovávaných biologických vzorků a dobou jejich skladování. Objednávku tak lze učinit maximálně po dobu stability vzorku (od odběru) při dodržení podmínek preanalytické fáze, viz. *Seznam vyšetření*, v elektronické formě k dispozici na webových stránkách laboratoře (<http://www.unilabs.cz>).

Na dodatečně doordinovaná vyšetření je vyžadována dodatečná žádanka.

4. Odběr biologického materiálu

Klinická pracoviště (ambulance, ordinace) provádějící odběr krve sama jsou odpovědná za správný odběr, včetně správné identifikace odběrových zkumavek. Odběr spontánní moči a stolice provádí sám poučený pacient.

Příprava pacienta před laboratorním vyšetřením může výrazným způsobem ovlivnit výsledek vyšetření.

Pacient musí být před odběrem poučen lékařem o tom, jak se má na odběr biologického materiálu připravit, nebo jak má provést samoodběr biologického materiálu. Pokyny pro pacienty pro jednotlivé typy odběrů biologického materiálu jsou uvedeny na webu (<http://www.unilabs.cz>).

Pro specifické odběry biologického materiálu jsou pro pacienty a lékaře k dispozici Pokyny před odběrem <https://www.unilabs.cz/cs/verejnost/rady-pred-odberem>.

Nevhodná příprava pacienta na odběr, nevhodný vlastní odběr biologického materiálu nebo nevhodné uchování vzorků mohou způsobit negativní ovlivnění výsledků vyšetření. Na možné ovlivnění výsledků vyšetření laboratoř upozorňuje na výsledkovém listě.

U citlivých analytů je nutné dodržet dobu stability odebraného biologického materiálu. Při plánování času odběru pacienta je nutné počítat s rezervou pro převzetí vzorku u žadatele, dopravu a příjem vzorku do laboratoře. Odběr vzorků s krátkou stabilitou analytu je třeba plánovat na dobu těsně před odvozem vzorků do laboratoře.

Odběr biologického materiálu se provádí **VŽDY DO PŘEDEM POPSANÉ** odběrové zkumavky (příjmení a rodné číslo pacienta, ev. štítek korelující s číslem žádanky a datem odběru).

Požadavky na odběr primárního vzorku jsou koncipovány tak, aby odebírané množství materiálu bylo co nejmenší, a aby nebyly zbytečně odebírány násobně tytéž druhy vzorků.

4.1 Kapilární krev

Kapilární krev se odebírá po dezinfekci místa vpichu lancetou do prstu/ušního lalůčku/patičky (děti). Místo vpichu nesmí zůstat po dezinfekci vlhké, protože stopy dezinfekčního prostředku vedou k hemolýze vzorku.

První kapku krve po vpichu je nutno setřít, teprve potom je možno provést odběr do připravených a popsanych mikrozkušavek.

Odběr kapilární krve se doporučuje používat tam, kde není k analýze třeba větší množství krve, neboť jsou pro pacienta šetrnější – zejména v pediatrii.

BIOLOGICKÝ MATERIÁL	TYP ODBĚROVÉHO MATERIÁLU	POUŽITÍ
Plná krev (EDTA)	• Plastová mikro zkumavka EDTA K • (Microvette – růžový uzávěr) • 0,2 ml • 8 - 10 krát promíchat	krevní obraz

4.2 Žilní krev

Odběr žilní krve se obvykle provádí ráno nalačno. Optimální lačnění je 10–12 hodin přes noc. Pacient má být před odběrem bez větší fyzické zátěže, nemá před odběrem kouřit, pít kávu, energetické nebo alkoholické nápoje, má však být dostatečně hydratován (optimální je hořký čaj, NIKDY slazený nápoj). V případě potřeby by měl pacient po dohodě s lékařem před odběrem upravit medikaci.

Užívané léky je nutné uvést do žádanky. Pro některé speciální, funkční a zátěžové testy je nutné dodržet předepsanou speciální přípravu.

Pacient by měl 15-30 minut před odběrem klidně sedět. Odběr žilní krve probíhá v sedě, při stažení paže elastickým obinadlem a dezinfekci místa vpichu odběrové jehly. Před vpichem má pacient několikrát sevřít pěst, nikoli staženou paži cvičit. Obinadlo se rychle uvolní, aby byla odebírána volně proudící krev. Po skončení odběru se jehla z žíly vytáhne a na místo vpichu se přiloží tampon, který si pacient přitlačuje alespoň 3 minuty.

Místo odběru se řídí klinickým stavem pacienta. U pacientů s hematomy, stavy po ablaci prsu, při infuzní terapii a u dialyzovaných se zavedeným portem je nutno zvolit k odběru vždy opačnou paži.

Při **odběrech žilní krve** pro laboratorní vyšetření je v laboratoři používán systém bezpečnostních vakuovaných, plastových zkumavek BD Vacutainer. Jedná se o uzavřený odběrový systém, v němž není používána injekční stříkačka a odběru je docíleno pomocí vakua v odběrové zkumavce.

Na zavedenou odběrovou jehlu/klobouček mohou být postupně nasazeny různé typy odběrových zkumavek BD Vacutainer.

Při odběru do zkumavek s aditivou je **ZÁSADNÍ** dodržet správný poměr mezi množstvím odebrané krve a protisrážlivého prostředku. U vakuových systémů je správný objem zajištěn, v ostatních případech je výrobcem na zkumavce označena ryska, po kterou má být zkumavka naplněna. **Odebrané objemy pod nebo nad rysku jsou nevhodné pro zpracování a jsou důvodem k odmítnutí vzorku.**

Krev ihned po odběru jemným obracením promíchat, aby nedocházelo ke vzniku sraženin a nechat stát cca 20 minut bez další manipulace při teplotě 20-25°C, ideálně

ve svislé poloze. Až poté lze vzorek transportovat (okamžitý transport = častá příčina hemolýzy).

Odběr s použitím běžné injekční stříkačky a jehly laboratoř **NEDOPORUČUJE**. Odběr tímto způsobem způsobuje hemolýzu erytrocytů a znehodnocení vzorku.

Doporučené pořadí odběrů žilní krve

BIOLOGICKÝ MATERIÁL	TYP ODBĚROVÉHO MATERIÁLU	POUŽITÍ
Hemokultury	Speciální odběrová lahvička	Hemokultivační vyšetření
Nesrážlivá žilní krev (citrát)	- Plastová zkumavka s citrátem sodným (BD Vacutainer – černý uzávěr) 1,6 ml 3 - 4 krát promíchat	sedimentace
Nesrážlivá žilní krev (citrát)	- Plastová zkumavka s citrátem sodným (BD Vacutainer , Vacuette– modrý uzávěr) 2,7 ml, 2 ml, 1,8 ml 3 - 4 krát promíchat	koagulační vyšetření
Srážlivá žilní krev	- Plastová zkumavka s aktivátorem srážení a gelem pro separaci séra (BD Vacutainer – zlatý uzávěr) 8,5 ml, 5 ml 5 - 6 krát promíchat	biochemická vyšetření, imunochemická vyšetření, markery hepatitid, vrozené vývojové vady, infekční protilátky, autoprotilátky, specifické IgE
	- Plastová zkumavka pro separaci séra (BD Vacutainer – červený uzávěr) 8,5 ml, 5 ml 5 - 6 krát promíchat	
Nesrážlivá krev (LiHep)	- Plastová zkumavka s LiHep (BD Vacutainer – zelený uzávěr) 6 ml , 4ml 8 - 10 krát promíchat	Buněčná imunita Test aktivace basofilů Oxidativní vzplanutí
Plná krev (EDTA)	- Plastová zkumavka s K₃EDTA (BD Vacutainer – fialový uzávěr) 2 ml 8 - 10 krát promíchat	krevní obraz glykovaný hemoglobin sedimentace homocystein PARATHORMON PCR, genetika, imunofenotypizace. renin
Plná krev (EDTA)	- Plastová zkumavka s K₂EDTA (BD Vacutainer – růžový uzávěr) 6 ml 8 - 10 krát promíchat	krevní skupina screening protilátek imunofenotypizace
Nesrážlivá žilní krev (oxalát/fluorid)	- Plastová zkumavka s oxalátem draselným / fluoridem sodným (BD Vacutainer – šedý uzávěr) 2 ml	laktát

	▪ 8 - 10 krát promíchat	
Nesrážlivá žilní krev	▪ Plastová zkumavka s Na₂EDTA/NaF/citrát ▪ (Vacuette FC Mix - růžový uzávěr) ▪ 2 ml ▪ 8 - 10 krát promíchat	glykémie

V případě, že se pacientovi neodebírání vzorek krve na vyšetření z hemokultury, je nutné zachovat druhé pořadí pro odběr krve na koagulační vyšetření z důvodu vyloučení příměsi tkáňového faktoru v první zkumavce. V případě, že se neodebírání vzorek na vyšetření hemokultury či sedimentace erytrocytů, lze předřadit kteroukoliv z jiných odběrových zkumavek bez aditiv. V případě, že se odebírání vzorek jen pro vyšetření PT a PT-INR (Quick), lze provést odběr jen na toto vyšetření bez předřazení první zkumavky.

Viz. Doporučení laboratorní sekce České hematologické společnosti ČLS JEP, Preanalytika v hematologické laboratoři, P. Šigutová, I. Fátorová, I. Hrachovinová, verze: 1, *schváleno*: 18. 6. 2021

Množství vzorku

Požadavky na objem odebíraného biologického materiálu jsou koncipovány tak, aby odebírané množství biologického materiálu bylo nezbytně nutné a aby nebyly opakovaně odebírány tytéž druhy vzorků.

Doporučené množství žilní krve při primárním odběru

Klinická biochemie – rutinní analyty (pro 20 až 25 rutinních analytů)	6-8 ml srážlivé krve
Klinická biochemie – speciální analyty (hormony, nádorové markery, markery hepatitid, autoprotilátky apod.)	na jedno stanovení je větší spotřeba séra než u rutinních analytů 1 ml srážlivé krve na 2-3 analyty
Krevní obraz	2-3 ml nesrážlivé krve (EDTA)
Koagulační vyšetření	Objem je daný výrobcem zvolené zkumavky (citrát sodný)
Sedimentace ESR, homocystein, HbA1c, PTH, RENIN	2-3 ml nesrážlivé krve (EDTA)
Sedimentace FW	2-3 ml nesrážlivé krve (citrát sodný, černý uzávěr)

4.3 Srážlivá krev, sérum

Po odběru venózní srážlivé krve je vhodné nechat vzorek cca 20 minut stát při pokojové teplotě. Po centrifugaci je možné vzorek uchovávat v lednici (2-8°C) za podmínek popsanych u jednotlivých vyšetření.

V případě, že nelze dopravit vzorek srážlivé venózní krve do laboratoře včas s ohledem na jeho stabilitu, lze do laboratoře zaslat sérum, které je zpravidla stabilnější. Informace o stabilitě analytů najdete v *Seznamu vyšetření*, zde (<http://www.unilabs.cz>).

Příprava séra ze srážlivé venózní krve: Odebranou srážlivou venózní krev nechte srazit po dobu 20 minut při pokojové teplotě. Pak centrifugujte při pokojové teplotě. Sérum přeneste čistou pipetou do čisté nádoby a uzavřete. Nádobku identifikujte tak, jak je popsáno v kapitole [3.1 Identifikace pacienta na žádance a vzorku](#). Na žádance označte, o jaký druh biologického materiálu se jedná. Do žádanky uveďte datum + čas separace.

Za dodržení postupu včetně správné identifikace vzorku odpovídá pracoviště, které separaci provedlo.

Pro **stanovení glykémie** používejte **VÝHRADNĚ** zkumavky obsahující aditivum fluorid sodný, EDTA a citrát (zkumavka Vacuette s růžovým uzávěrem inhibuje glykolýzu po dobu 24 hod).

4.4 Nesrážlivá krev

Odebraná venózní nesrážlivá krev musí být po promíchání s aditivem ve zkumavce uchována při pokojové teplotě (15-25°C), nesmí být uchovávána v lednici. Opatření slouží zejména k zabránění hemolýzy.

4.5 Moč ranní, jednorázový odběr

viz pokyny na webu <https://www.unilabs.cz/cs/verejnost/rady-pred-odberem>

Doporučené množství moče

Moč (chemické a morfologické vyšetření)	8-10 ml ranní moče
--	--------------------

4.6 Sbíraná moč

- Sběr moče pro stanovení sedimentu dle Hamburgera
- Sběr moče za 24 hodin
- Kreatininová Clearance

viz pokyny na webu <https://www.unilabs.cz/cs/verejnost/rady-pred-odberem>

Doporučené množství moče

Sběr moče	celý objem nasbírané moče
------------------	---------------------------

4.7 Stolice

Stolici pro vyšetření okultního krvácení viz. pokyny na webu <https://www.unilabs.cz/cs/verejnost/rady-pred-odberem>

Odběr stolice pro vyšetření Kalprotektinu se provádí do čisté vzduchotěsné nádoby, která neobsahuje konzervační činidlo. Vzorky se skladují při 2-8°C, do laboratoře je potřeba odebraný materiál dopravit co nejrychleji. Stanovení musí být provedeno do 72 hodin od odběru.

5. Nezbytné operace se vzorkem, stabilita, uchování vzorků po odběru

Vzorky po odběru neseparované (necentrifugované) je třeba chránit před extrémní teplotou (v teple rychleji klesá koncentrace glukózy, v chladu dochází k inaktivaci enzymů, mráz může způsobit hemolýzu). Krev nevystavovat zbytečně přímému světlu (klesá koncentrace bilirubinu, folátů atd.) až do doby, kdy je vyzvedne řidič svozové služby.

Další pokyny jsou uvedeny formou poznámek na žádance o laboratorní vyšetření, která je umístěna v aktuální podobě na webových stránkách, nebo u konkrétních vyšetření v seznamu vyšetření.

Po odběru je nutné vzorky dopravit do laboratoře v co nejkratší době. Níže je výčet stabilit citlivých analytů v plné krvi.

• glukóza (NaF+EDTA+citrát)	stabilní 24 hod	při 15-25°C
• Draslík (K)	stabilní 3 hod	při 15-25°C
• Krevní obraz	stabilní 5 hod	při 15-25°C
• PT (dle Quicka)	stabilní 6 hod	při 15-25°C
• fibrinogen, aPTT, D-dimery	stabilní 4 hod	při 15-25°C

Ostatní biologický materiál tzn. moč, stolice, sputum pro mikrobiologické vyšetření je třeba skladovat v lednici při teplotě 2-8°C.

Výtěry pro mikrobiologické vyšetření při teplotě 15-25°C.

Vzorky moče pro chemické vyšetření a vyšetření močového sedimentu je třeba skladovat při teplotě 15-25°C a nutné doručit do laboratoře co nejrychleji. Stolice pro okultní krvácení je vhodné skladovat v lednici při teplotě 2-8°C.

Krev na některá speciální vyšetření se dopravuje na tajícím ledu (vyšetření acidobazické rovnováhy, amoniak, kyselá fosfatáza, renin atd.).

Při nedodržení preanalytické fáze mohou být výsledky ovlivněny, což může být i důvodem odmítnutí a nevyšetření vzorku. Na tuto situaci laboratoř upozorňuje na výsledkovém listě.

6. Transport biologického materiálu

Svoz biologického materiálu je zajišťován oddělením logistiky společnosti Unilabs Diagnostics k.s.

V ordinaci lékaře, či na jiném místě, vždy ale s ohledem na dodržení pravidel GDPR, řidič načte čárový kód na žádance pomocí přenosné čtečky. Tím dojde k zaevidování vzorku a propojení se záznamem transportní teploty v transportním boxu. Při příjezdu do místa vykládky biologického materiálu řidič načte RFID kód příslušného místa a ukončí tak sledování vzorku.

Primární vzorky jsou transportovány do laboratoře v plastových stojancích, či přepravečkách ve svislé poloze, a to z důvodu eliminace znehodnocení primárních vzorků. Ojedinele jsou vzorky transportovány ve dvoukomorových sáčkích, kde je oddělena žádanka od primárního vzorku z důvodu prevence kontaminace žádanky. Samotné žádanky jsou transportovány odděleně od primárních vzorků v neprůhledných plastových a omyvatelných deskách.

Biologický materiál je transportován ve dvouzónových transportních boxech umístěných do vestavby vozidla. Box aktivně řídí teplotu v obou teplotních zónách, a to 15-25°C a 2-8°C. Po vyložení vzorku v laboratoři jsou informace o teplotě transportu dostupné pracovníkům laboratoře v LIS přímo na žádance pro daná vyšetření. Data o teplotách jsou pravidelně přenášena a zálohována.

V případě, že není vozidlo vybaveno aktivním boxem je vzorek převážen v pasivním transportním boxu s manuální regulací teploty pomocí chladících vložek nebo termofozu. Transportní teplota je po příchodu do laboratoře nahlášena pracovníkem logistiky a zaznamenána do LIS.

7. Příjem vzorků do laboratoře

Při příjmu žádanek a biologických vzorků do laboratoře je hodnoceno:

1. vzájemná identifikovatelnost odebraných vzorků a údajů na žádance
2. množství a povaha vzorku
3. neporušenost obalu vzorku
4. možnost provést požadované vyšetření

V případě, že některý z výše uvedených parametrů není splněn a jedná se o nenahraditelný vzorek, je požadavek na vyšetření do laboratoře přijat a situace je řešena s žadatelem o vyšetření. Vzorek je vyšetřen. Výsledek vyšetření ale není vydán, pokud není jistá identifikace vzorku/žádanky a pacienta. Problematické parametry vzorku/žádanky jsou laboratoří okomentovány ve výsledkové zprávě.

Pokud je žadatelem objednáno vyšetření, které laboratoř neprovádí, je vzorek distribuován laboratoří do smluvní laboratoře, pokud toto vyšetření provádí. Výsledek tohoto vyšetření vydá žadateli o vyšetření smluvní laboratoř.

Veškerý přijatý biologický materiál je evidován v laboratorním informačním systému s uvedením data a času přijetí vzorků a identifikace zapisujícího pracovníka. Laboratoř sleduje parametry transportu odebraného biologického materiálu do laboratoře.

Vzorky jsou přijímány během dne a průběžně zpracovávány.

7.1 Kritéria pro přijetí nebo odmítnutí vzorku/objednávky vyšetření

Zjištění závažných nedostatků může být důvodem pro odmítnutí vzorku nebo celé objednávky vyšetření. Dříve než je požadavek na vzorek/objednávka vyšetření odmítnuta, pokusí se pracovníci laboratoře učinit opatření, aby bylo možno objednaná vyšetření provést.

1. **Hemolytické/ikterické/chylózní sérum nebo plazma** - V případě překročení limitních hodnot sérových indexů u daných vyšetření číselný výsledek není vydán. Žadatel je o této skutečnosti informován na výsledkovém listě.
2. **Nesoulad v identifikaci žádanky a vzorku** (jméno a příjmení pacienta/pojištěnce, rodné číslo pacienta/pojištěnce) - vzorek není přijat k dalšímu zpracování a žadatel o vyšetření je požádán o nový odběr nebo je objednávka vyšetření odmítnuta. **Přepsání ID pacienta nebo RČ nebo jména/příjmení není v laboratoři možné.** Vyšetření nebude provedeno.
3. **Žádanka není řádně vyplněná** – absence povinných údajů nebo nečitelné údaje (IČP ordinujícího lékaře, razítko, podpis a jméno lékaře, parametry vyšetření apod.) - biologický materiál je přijat a vyšetřen, chybějící údaje zjištěny dodatečně. Výsledek vyšetření je vydán až po dodání nové, řádně vyplněné žádanky, případně po dodání dodatečně orazítkované žádanky.
4. **Žádanka bez vzorku, vzorek bez žádanky** – řeší se individuálně, vyšetření lze provést/výsledek lze vydat pouze po zajištění identifikace pacienta a žadatele o vyšetření a po dodání nové žádanky.
5. **Vzorek se při transportu vylil z odběrové nádoby** – vzhledem k riziku infekce není vyšetření vzorku provedeno, objednávka vyšetření zamítnuta.
6. **Není správně proveden odběr** (nesprávné odběrové nádoby/aditiva, málo materiálu, špatný poměr vzorek-aditivum) - řeší se individuálně dle typu vzorku,

analytu a závažnosti problému. Nesprávný odběr může být důvodem k odmítnutí vzorku nebo objednávky vyšetření.

7. **Neuveden čas odběru biologického materiálu** – objednávka je přijata, vyšetření je provedeno, na výsledkový list je uveden komentář k neznámé stabilitě analytu ve vzorku.
8. **Porušení doporučení o preanalytické fázi** - vzorek s porušenou preanalytickou fází může být odmítnut, z důvodu porušení stability analytů. Na žádance je napsán komentář s důvodem odmítnutí vzorku. Je řešeno individuálně.

Nekompletní a znehodnocené vzorky se evidují v Laboratorním informačním systému, kde je také uveden způsob řešení.

7.2 Základní informace k bezpečnosti při práci se vzorky

- Každý vzorek krve je nutné považovat za potenciálně infekční.
- Žádanky ani vnější strana zkumavky nesmí být kontaminovány biologickým materiálem – toto je důvod k odmítnutí vzorku.
- Vzorky od pacientů s přenosným virovým onemocněním či multirezistentní, nozokomiální nákazou mají být viditelně označeny.
- Všichni pracovníci přicházející se vzorky do kontaktu jsou povinni používat ochranné pomůcky a dodržovat všechny předepsané pracovní, bezpečnostní a hygienické postupy.

8. Laboratorní vyšetření

Seznam vyšetření, informace k odběru vzorků, referenční meze, doby odezvy, stability analytů, jednotky a použitá vyšetřovací metoda jsou uvedeny v *Seznamu vyšetření*, zde (<http://www.unilabs.cz>).

9. Vydávání výsledků a komunikace s laboratoří

9.1 Způsob vydávání výsledků

Standardně jsou výsledky vydávány v tištěné formě. Tištěné výsledky jsou distribuovány řidiči svozové služby Unilabs Diagnostics k. s.

Na požádání jsou výsledky vydávány též elektronicky, v zabezpečené formě do ambulantních informačních systémů.

Laboratoř respektuje Datový standard pro předávání dat mezi informačními systémy zdravotnických zařízení (DASTA MZ ČR) a formát výsledků vyšetření a souvisejících dat Národního číselníku laboratorních položek (NČLP). Nemůže však zaručit, že ambulantní program lékaře načte správně laboratorní výsledky (to je záležitost autora

ambulantního softwaru lékaře). Proto je z formálního hlediska přednostně považován za správný tištěný výsledek.

Technická podpora pro pomoc v případě problémů s distribucí výsledků do ambulantních informačních systémů:

elab@unilabs.com

www.e-lab.cz

tel. +420 255 775 216

Po - Pá 8:30 - 16:00

9.2 Hlášení výsledků v kritických intervalech

Lékaři, který si objednal vyšetření, se hlásí kritické výsledky. Kritický výsledek je takový, který může výrazně ovlivnit zdravotní stav nemocného, případně jej ohrozit na životě. V hematologii se používá označení „Neočekávané“ hodnoty, tím se rozumí hodnoty, jež se liší od předchozího výsledku, či se významně odlišují od fyziologických hodnot při prvním záchytu.

Kritické (neočekávané) hodnoty se hlásí při prvním záchytu nebo při náhlé změně hodnot uvedených v tabulkách níže. O hlášení výsledku je proveden záznam do LIS. Záznam obsahuje informaci o tom, kdo, kdy, komu a jaký výsledek sdělil. Epidemiologické službě se hlásí nemoci podléhající povinnému hlášení.

Důležité upozornění: V případě, že u pacienta byl zjištěn výsledek v kritických mezích a lékař není zastižen k nahlášení kritického výsledku, je lékaři (pokud je to možné) odeslána SMS nebo email s žádostí o kontaktování naší laboratoře. V ostatních případech je s ohledem na bezpečí pacienta kontaktována POLICIE České republiky a je jí předána informace o možném ohrožení zdraví nebo života pacienta.

V případě, že lékař není zastižen, je tato skutečnost rovněž dokumentována v LIS.

Bez ohledu na to, byl-li výsledek již telefonován, je vždy požadujícímu subjektu vydán konečný nálezný v písemné, případně elektronické formě.

Tabulka výsledků kritických hodnot – biochemie

Parametr	Kritické meze		Jednotka
Urea	---	> 15 (0-15R) > 20 (15-120R)	mmol/l
Kreatinin	---	> 200 (0-15R) > 500 (15-120R)	μmol/l
Na	< 125	> 155	mmol/l
K	< 3,0 (dospělý)	> 6,0 (dospělý) > 7,5 (děti 0-1R) > 7,0 (dialýza)	mmol/l
Cl	< 85	> 125	mmol/l
Ca	< 1,8	> 3,0	mmol/l
Mg		> 1,5	mmol/l
P	< 0,6 (0-15R)	> 3,0	mmol/l
Glukóza	< 3,0	> 15 (0-15R) > 20 (15-120R)	mmol/l
Bilirubin celkový	---	> 200 (0-1M) > 100 (1M-15R) > 200 (15-120R)	μmol/l
ALT	---	> 5 (0-15R) > 10 (15-120R)	μkat/l
AST	---	> 5 (0-15R) > 10 (15-120R)	μkat/l
Amyláza	---	> 10	μkat/l
Lipáza		> 10	μkat/l
CK	---	> 10 (0-15R) > 15 (15-120R)	μkat/l
CRP	---	> 50 (0-15R) > 100 (15-120R)	mg/l
Albumin	< 15	---	g/l
Troponin I	>53,5 muži / >38,6 ženy		ng/l
Myoglobin	Každý pozitivní výsledek		μg/l
CK-MB mass	Každý pozitivní výsledek		μg/l
Digoxin	> 3,0		μg/l
TSH	< 0,05	> 60	mU/l
sFLT/PIGF	> 38,0		
TBA (u těhotných)	> 30		μmol/l
HAV IgM	Pozitivní výsledek hlásit lékaři + KHS		
Syfilis	Reaktivní výsledek – ověřit historii u lékaře, případně KHS		

Tabulka výsledků neočekávaných hodnot – hematologie

Parametr	Kritické meze		Jednotka
	dolní mez	horní mez	
Hemoglobin *	< 60	> 200	g/l
Erytrocyty *	< 2,0	> 7,2	10 ¹² /l
Leukocyty *	< 1,0	> 30,0	10 ⁹ /l
Trombocyty	< 20	> 1000	10 ⁹ /l
Neutrofily	< 0,5	—	10 ⁹ /l
Blasty	---	0,01	
Promyelocyty	---	0,01	
Schistocyty	≥ 10/1000 erytrocytů		
PT-R bez léčby	---	> 2	
PT-INR	---	> 6	
aPTT-R bez léčby	---	> 2	
Antitrombin	< 40		%
D-dimery	---	> 5	mg/l FEU
Fibrinogen	< 1,0	> 15,0	g/l

* hodnoty pro dětskou populaci jsou uvedeny v laboratorním systému a jsou dostupné na vyžádání.

Neočekávané hodnoty hematologických vyšetření se ověřují mikroskopicky a vyhodnocují se morfologické patologie (blasty, Gumprechtovy stíny apod.).

9.3 Typy nálezů a laboratorních zpráv

Nálezy a laboratorní zprávy jsou vedeny v elektronické podobě, po zkontrolování a validaci odpovědným pracovníkem jsou tištěny a vydávány v papírové podobě.

Výsledkový list/Protokol obsahuje:

- identifikaci laboratoře, která vyšetření provedla
- jednoznačnou identifikaci pacienta,
- jednoznačnou identifikaci a adresu žadatele,
- číselný kód zdravotní pojišťovny pacienta,
- číslo Protokolu, datum odběru a čas (pokud je relevantní) primárního vzorku a datum a čas přijetí vzorku laboratoří,
- zvláštní okolnost (STATIM)
- typ provedení vyšetření a druh vyšetřovaného materiálu,
- upozornění nebo požadavek lékaře (pokud je na žádance uveden),
- výsledky jednotlivých vyšetření (výsledek, jednotky, referenční interval (je-li dostupný), případně grafické znázornění hodnocení)

- textovou interpretaci výsledku, pokud je vhodná
- akreditační značku a označení akreditované metody
- jiné poznámky, např. komentáře ke kvalitě vzorku, která mohla ohrozit výsledek laboratorního vyšetření, komentáře týkající se vhodnosti vzorku se zřetelem na kritéria přijetí/odmítnutí výsledku vyšetření,
- datum a čas uvolnění Výsledkového listu/Protokolu
- identifikaci osoby provádějící uvolnění Výsledkového listu/Protokolu
- datum a čas vydání zprávy,
- identifikaci osoby, která provedla tisk Výsledkového listu/Protokolu

9.4 Informace o formách vydávání výsledků

Lékařům

Viz kapitola 9.1

Telefonické hlášení výsledku se provádí jen ve speciálních případech např. kritické výsledky, statim. Veškeré výsledky je možno hlásit jen lékaři či pověřené osobě na pracovišti, které si vyšetření vyžádalo.

Pacientům a ostatním

Validované výsledky laboratorních vyšetření se mohou v laboratoři/odběrovém místě vydat přímo pacientovi jen tehdy, pokud si provedení vyšetření pacient sám objednal (a sám si je uhradí). V ostatních případech má pacient možnost na požádání obdržet Opis výsledku vyšetření.

Pacient/samoplátce se při osobním vyzvednutí výsledků vždy musí prokázat průkazem totožnosti s fotografií a proti podpisu je mu vydán výsledkový list. **Osobně třetí osobě (tzv. osobě zmocněné)** je možné vydat výsledky vyšetření pouze po předložení úředně ověřené plné moci, která musí obsahovat tyto údaje:

- údaje o zmocniteli (pacient) - jméno a příjmení, bydliště, číslo pojištěnce nebo datum narození/RČ, datum a podpis
- údaje o zmocněnci - jméno a příjmení, bydliště, datum narození, číslo dokladu totožnosti - v ideálním případě (kontrola dokladu při vydávání výsledků), datum a podpis
- předmět plné moci či stručný popis účelu
- vymezení práv a platnost plné moci
- úřední ověření

Po identifikaci zmocněnce v průkazu totožnosti s fotkou mu je na základě předložené plné moci vydán výsledkový list a plná moc mu je opět vrácena pro její další použití.

Formulář plné moci lze na vyžádání dostat v naší laboratoři, popř. stáhnout na webových stránkách: https://www.unilabs.cz/cs/verejnost/dokumenty_ke_stazeni

Osobně zákonnému zástupci či osobě s postavením zákonného zástupce

Výsledkový list nezletilého pacienta, osoby zbavené svéprávnosti, nezpůsobilé osoby (př. bezvědomí aj.) lze předat:

- **zákonnému zástupci** - osoba oprávněná právně jednat jménem a na účet jiné osoby, přičemž toto její oprávnění na rozdíl od jiných druhů zastoupení vzniká přímo ze zákona.
- **opatrovníkovi, poručníkovi, pěstounovi** či jiným osobám, které mají dle zákona postavení zákonného zástupce.
- **osobě blízké zemřelému pacientovi*** na základě žádosti a za předpokladu, že žadatel prokáže, že je osobou blízkou pacientovi. Kopie VL bude pořízena ve lhůtě nejpozději do 30 dnů od podání žádosti.

**Osobou blízkou pacientovi je jeho předek, potomek, sourozenec, manžel a registrovaný partner. Jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní.*

Osoby žádající o vydání VL se musí prokázat potřebnými doklady:

- zákonný zástupce - př. kartička pojištěnce nezletilého dítěte/kopii rodného listu
- opatrovník, poručník, pěstoun - kopii pověření do funkce opatrovník, poručník, pěstoun
- osoba blízká - zejména úmrtním listem pacienta, případně rodným či oddacím listem

Jednotlivé zaslání výsledkových listů e-mailem

Výsledkové listy lze zaslat emailem pouze po předchozím podepsání *Souhlasu se zpracováním osobních údajů - žádost o zaslání výsledků e-mailem*, dále vyjádřením souhlasu při online objednání na vyšetření nebo v případech život ohrožujících výsledků, kdy hrozí nebezpečí z prodlení.

Souhlas se zpracováním osobních údajů lze na vyžádání dostat v naší laboratoři, popř. stáhnout na webových stránkách:

https://www.unilabs.cz/cs/verejnost/dokumenty_ke_stazeni

Výsledkový list je odeslán na e-mail pouze tehdy, pokud je zaheslován a laboratoř obdržela *Souhlasu se zpracováním osobních údajů - žádost o zaslání výsledků e-mailem*. Heslo obdrží pacient na e-mail a SMS na uvedené telefonní číslo.

Pacient samoplátce pro vyšetření HIV/Syfilis obdrží výsledek vyšetření až po zaplacení doplatku za případnou confirmaci reaktivního výsledku v NRL (při odběru byl pacient samoplátce poučen o doplatku za confirmaci výsledku vyšetření v NRL a o povinnostech pacienta v případě pozitivního výsledku vyšetření a bylo mu sděleno doporučení v případě negativního výsledku vyšetření protilátek HIV a Syfilis).

Pacientům **NE**jsou výsledky laboratorních vyšetření telefonicky sdělovány (krom INR viz dále).

Pacientům na antikoagulační léčbě může laboratoř po předchozí identifikaci sdělit výsledky vyšetření INR telefonicky.

9.5 Konzultační činnosti

Laboratoř Hadovka

Lékaři a vysokoškolští pracovníci laboratoře poskytují na vyžádání konzultace k laboratorním výsledkům a jejich interpretaci.

Pro konzultaci výsledků vyšetření kontaktujte callcentrum na tel. 255 775 250/255 nebo e-mailem: klienti@unilabs.com

Laboratoř Hradec Králové, Teplice, Louny

Lékaři a vysokoškolští pracovníci se specializací poskytují konzultace k laboratorním výsledkům a jejich interpretaci na základě požadavku objedávajícího lékaře. Telefonické spojení i pracovní doba jsou uvedeny v kap. [2.1 Důležité údaje, kontakty](#).

Středoškolský zdravotnický personál se nevyjadřuje k výsledkům vyšetření, pouze podává informace související s provozem laboratoře, dále informace o rozpracovanosti výsledku nebo může nahlásit výsledek. Interpretaci k hlášeným výsledkům smí poskytovat pouze lékař nebo vysokoškolský pracovník.

9.6 Změny výsledků a nálezů

Oprava identifikace – může se jednat o opravu rodného čísla, změny příjmení (vdaná žena, osvojené děti) nebo zdravotní pojišťovny. Tyto opravy provádí pověřený pracovník. O této změně je lékař informován zprávou na novém výsledkovém listu.

Pokud by došlo ke změně nálezu ve výsledkové části po odeslání výsledkového listu, musí být změna výsledku neprodleně nahlášena žadateli odpovědným vysokoškolským pracovníkem, který změnu provedl, a následně odeslán opravený výsledek opatřen komentářem informujícím o opravném výsledku.

9.7 Intervaly od dodání vzorků do vydání výsledků

Dobou odezvy (TAT) se rozumí interval mezi dodáním vzorku do laboratoře (příjem) a vydáním výsledku požadujícímu poskytovateli zdravotní péče (kdy je výsledek k dispozici).

Prostřednictvím počítačového systému LIS se eviduje čas přijetí vzorku, čas uvolnění výsledku a čas tisku výsledkového listu.

Analyty vyšetřované v běžném rutinním provozu, tj. v pracovních dnech, jsou dostupné v den indikace, nejpozději do 24 hodin.

Pro laboratoř klinické imunologie a alergologie není TAT definován. Doby odezvy jsou definované v *Seznamu vyšetření* dostupné na <https://www.unilabs.cz>

Výsledky urgentních vyšetření (STATIM), jsou dle typu analytické metody dostupné nejpozději do 2 hod. od dodání řádného požadavku do laboratoře.

Doba odezvy jednotlivých vyšetření uvedena v *Seznamu vyšetření*, v elektronické formě k dispozici na webových stránkách.

10. Řešení stížností a pochval

Stížnost je vyjádření nespokojenosti s kvalitou nebo způsobem poskytované služby. Rozdělujeme ji na:

Stížnost na poskytovanou zdravotní službu

Podle zákona č. 372/2011 Sb., o zdravotních službách a podmínkách jejich poskytování, § 93 odst. 1 - proti postupu poskytovatele při poskytování zdravotních služeb nebo proti činnostem souvisejícím se zdravotními službami může podat stížnost: pacient, jeho zákonný zástupce, osoba blízká v případě, že pacient tak nemůže učinit s ohledem na svůj zdravotní stav nebo pokud zemřel, nebo osoba zmocněná pacientem.

Stížnost na poskytovanou službu

Jedná se o služby, které jsou sjednány na základě smlouvy. Stížnost může podle zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele a zákona č. 89/2012 Sb. občanského zákoníku, podat lékař nebo smluvní partner společnosti Unilabs Diagnostics k.s.

Stížnosti se přijímají písemnou (dopis, mail: klienti@unilabs.com, formulář [Kontaktujte nás](#) na webu), nebo ústní (osobně, telefonicky) formou. Telefonicky lze stížnost podat na bezplatné lince klientského centra **800 737 383**.

Lhůta pro vyřízení stížnosti je 30 dnů ode dne přijetí stížnosti. V případě, že pro vyřízení stížnosti je potřeba delší časové lhůty, lze prodloužit lhůtu o dalších 30 dnů, musí však být o této skutečnosti stěžovatel informován.

Pochvaly

Pochvaly lze udělit ústně (na bezplatné lince klientského centra **800 737 383**) nebo písemně přes formulář [Kontaktujte nás](#) na webu.

11. Vydávání potřeb laboratoří

Unilabs Diagnostics k.s. Laboratoře Čechy poskytují na základě požadavku odběrový materiál pro laboratorní vyšetření prováděná ve vlastních laboratořích a poskytují i tiskopisy žádanek na objednání laboratorních vyšetření. Požadavky lékařů je možno předat pracovníkovi svozové služby nebo sdělit telefonicky či písemně do laboratoře.

Kontaktní údaje pro objednávky spotřebního materiálu:

Laboratoř Hadovka	cz.sklad.hadovka@unilabs.com
Laboratoř Hradec Králové	cz.skladhradec@unilabs.com
Laboratoř Louny	tel.: 415 620 372
Laboratoř Teplice	tel.: 416 419 750

Laboratoře požadují po spolupracujících zdravotnických zařízeních, aby s uvedeným odběrovým materiálem nakládali hospodárně, aby nedocházelo k vytváření nadměrných zásob na jednotlivých pracovištích a tím k překročení expirační doby.

Pracovníci laboratoře namátkově kontrolují rovnováhu mezi požadovaným odběrovým materiálem a počtem odebraných vzorků zaslaných k vyšetření.

12. Zkratky

ČIA – Český institut pro akreditaci

ČLS JEP – Česká lékařská společnost Jana Evangelisty Purkyně

DASTA - Datový standard pro předávání dat mezi informačními systémy zdravotnických zařízení

LIS – Laboratorní informační systém

MZ ČR – Ministerstvo zdravotnictví České republiky

NČLP - Národní číselník laboratorních položek

NRL – Národní referenční laboratoř

SZÚ – Státní zdravotní ústav

GDPR - Obecné nařízení o ochraně osobních údajů - Nařízení Evropského parlamentu a rady (EU) 2016/679

13. Přílohy

Bez příloh.

14. Související dokumenty

Související dokument:

Označení	Název dokumentu
F_LCE_SPD_044	Příloha Laboratorní příručky_ biochemie, hematologie, imunologie.docx
P_LCE_HEM_010	Stanovení krevní skupiny.docx
P_LCE_HEM_011	Screening antierytrocytárních protilátek.docx
P_LCE_HEM_014	Přímý Coombsův test.docx
S_LCE_SPD_015	Povinnosti managementu .docx